

Ikäheimojen alkujuuret ja sukuhaarojen yhteydet

Ari Kolehmainen, Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet

31.7.2021

Ikäheimosten suku Rantasalmelta

- Ikäheimoset ovat yksi Rantasalmen ja oletettavasti jopa Savon vanhimpia kantasukuja.
- Isälinjaisten DNA-tulosten perusteella Ikäheimosista haarautuu monia muitakin sukuja nimenvaihdosten kautta. Esimerkiksi Kilpeläiset, Saarelaiset ja Enon Laukkaset ovat entisiä Ikäheimosia.
- Ikäheimoa voidaan pitää muinaissuomalaisena henkilönimenä. Vanhoissa asiakirjalähteissä 1500-luvulla on käytössä molemmat nimimuodot, Ikäheimo ja Ikäheimonen.
- Vaikka nimi perustunee muinaiseen etunimeen, vaikuttavat Rantasalmen Ikäheimoset olevan samaa alkuperää keskenään. Poikkeuksen muodostaa yksi sukuhaara, joka polveutunee Mikko Leskenpoika Ikäheimosesta, hän lienee Ikäheimosen lesken poika, eli ei Ikäheimosten biologinen jälkeläinen.

Ikäheimosten kantatalot v. 1561 verollepanomaakirjassa

- Rantasalmen Kolkontaipale, arviokunta n:o 1448: Olli ja Matti Ollinpoika Ikäheimonen. Tila oli Ikäheimosilla myös vuoden 1664 maantarkastuksen aikaan, isäntinä tuolloin Mikko Mikonpoika ja Mikko Niilonpoika Ikäheimonen.
- Rantasalmen Kolkontaipale, arviokunta n:o 1450: Mikko Ikäheimonen. Tila oli edelleen Ikäheimosilla vuoden 1664 maantarkastuksessa. Isäntänä oli tuolloin Mikko Niilonpoika Ikäheimonen.
- Rantasalmen Ritalahti, arviokunta n:o 1598: Mikko, Pekka ja Niilo Ikäheimonen. Tila oli yhä Ikäheimosilla vuonna 1664: Antti Tuomaanpoika ja Antti Tahvonpoika Ikäheimonen.
- Rantasalmen Lautakotalahti eli nykyinen Lahdenkylä, arviokunta n:o 1602: Tahvo Pekanpoika Ikäheimonen. Maakappaleissa mm. Ikäheimonpelto. Tila ei ollut Ikäheimosten suvulla enää vuonna 1664.

Ikäheimosten kantatalot v. 1561 verollepanomaakirjassa

- Rantasalmen Pisamalahti (tarkemmin nykyinen Heinäveden Kilpimäki), arviokunta n:o 1617: Heikki, Paavo ja Olli Ikäheimonen. Ikäheimokset omistivat Kilpimäki-nimisen maakappaleen ja sukuhaaran nimi muuttui Kilpeläiseksi, ilmeisimmin asuinpaikkansa mukaan.
- Rantasalmen Porosalmi, arviokunta n:o 1629: Mikko Leskenpoika Ikäheimonen. Tila oli aiemmin Matti Ikäheimosen omistuksessa. Luultavasti Mikko oli hänen leskensä poika, mutta ei Ikäheimosten sukua biologisesti. Tämä tila siirtyi myöhemmin Heiskasten suvulle ja sen mailla sijaitsee nykyinen Järvisydämen kylpylähotelli.
- Rantasalmen Rantasalo eli nykyinen Rantasalmen kirkonkylä, arviokunta n:o 1635: Yrjö ja Lauri Ikäheimonen. Tila ei ollut Ikäheimosilla enää vuoden 1664 maantarkastusluettelossa.
- Siilinjärven Kehvo ja Väänälänranta, arviokunta n:o 1787: Olli Ikäheimonen ja Väänäset. Rantasalmelta kotoisin ollut Olli Ikäheimosen suku katosi kyliltä, mutta ilmeisesti Käärmelahden Ikäheimokset ovat Kehvon sukuhaaran jälkeläisiä. Rautalammin Ikäheimokset eivät kuitenkaan olleet lähtöisin Kuopion seudulta.

Ikäheimoset Rautalammin Vaajasalmella

- Matti Ikäheimonen mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1607 lampuotina eli vuokraviljelinä Rautalammin Vaajasalmella. Hänen sanotaan Rautalammin historiakirjassa olleen Yrjö Laakkosen vävy, mutta en löytänyt tähän alkuperäislähdettä, koska sitä ei ole digitoitu. Ikäheimonen rakensi talonsa myöhemmän Korholan kartanon paikalle.
- Matti Ikäheimosella oli poika Heikki (s. noin 1585), jonka viidestä pojasta kahdelle on tiedossa jälkeläisiä. Karkeasti voidaan jakaa niin, että Pielaveden ympäristön Ikäheimot polveutuvat Mikko Heikinpojasta (s. noin 1610) ja hänen pojastaan Laurista (1640-1708), kun taas Rautalammin Ikäläiset ja Heimokset polveutuvat pääosin Martti Heikinpojan (s. noin 1615) pojasta Heikistä (n. 1640-1710).
- Ikäheimokset asuivat Vaajasalmella, myöhemmän Korholan kartanon paikalla, 1670-luvulle asti. Sen jälkeen suku hajaantui kahteen haaraan: Lauri Mikonpoika (1640-1708) muutti Vuonamonlahdelle ja serkkunsa Heikki Martinpoika (1640-1710) Tyyrinvirrälle tai ainakin hänen poikansa.

Pielaveden ja Keiteleen seudun sukuhaarat

- Lauri Mikonpoika Ikäheimonen (n. 1640-1708) ilmestyi Vuonamonlahdelle vuonna 1680. Hän oli verotettuna viimeisen kerran vuonna 1670 Vaajasalmella. Ei ole tiedossa missä hän asui välivuodet.
- Laurilla oli kolme aikuisikään elänyttä poikaa, joista ilmeisesti vanhin oli Juho (n. 1673, vaimo Aune Viinikainen), josta polveutuu kaksi aiemmin irrallaan ollutta sukuhaaraa. Juhon poika oli Gabriel (s. 1721) ja Gabrielin pojanpoika Matti Heikinpoika Ikäläinen (s. 1778) on Karttulan sukuhaaran kantaisä.
- Lisäksi Laurinpoika Ikäheimonen muutti Koutajärvelle ja hänen pojastaan Heikistä (s. 1701, vaimo Liisa Tiitinen) polveutuu Koutajärven sukuhaara. Nuorin Lauri Mikonpojan pojista Matti Laurinpoika Ikäheimonen/Ikäheimo (1682-1751) muutti Pielavedelle.

Rautalammin sukuhaarat

- Rautalammin Vaajasalmen talo, eli myöhempi Korholan kartano, siirtyi Ikäheimosilta Liimataisille 1670-luvun alussa. Viimeinen isäntä oli Heikki Martinpoika Ikäheimonen (1640-1710). Hän oli 1670-luvun puolivälissä naapuritalossa (Korhosten talossa) tilattomana, mutta katosi sitten asiakirjoista.
- Tyyrinvirta ilmestyi vuonna 1707 verotusluetteloihin, jolloin Heikki Martinpojan pojat Martti (s. noin 1675) ja Juho (s. noin 1685) asuivat talollisina Tyyrinvirralla. Isä Heikki oli ilmeisesti tilattomana kadottuaan Vaajasalmelta, koska häntä ei välivuosina löydy verotusluettelosta.
- Tyyrinvirran Ikäheimosten sukunimi muuttuu sukuhaaroissa pääosin Heimoseksi.

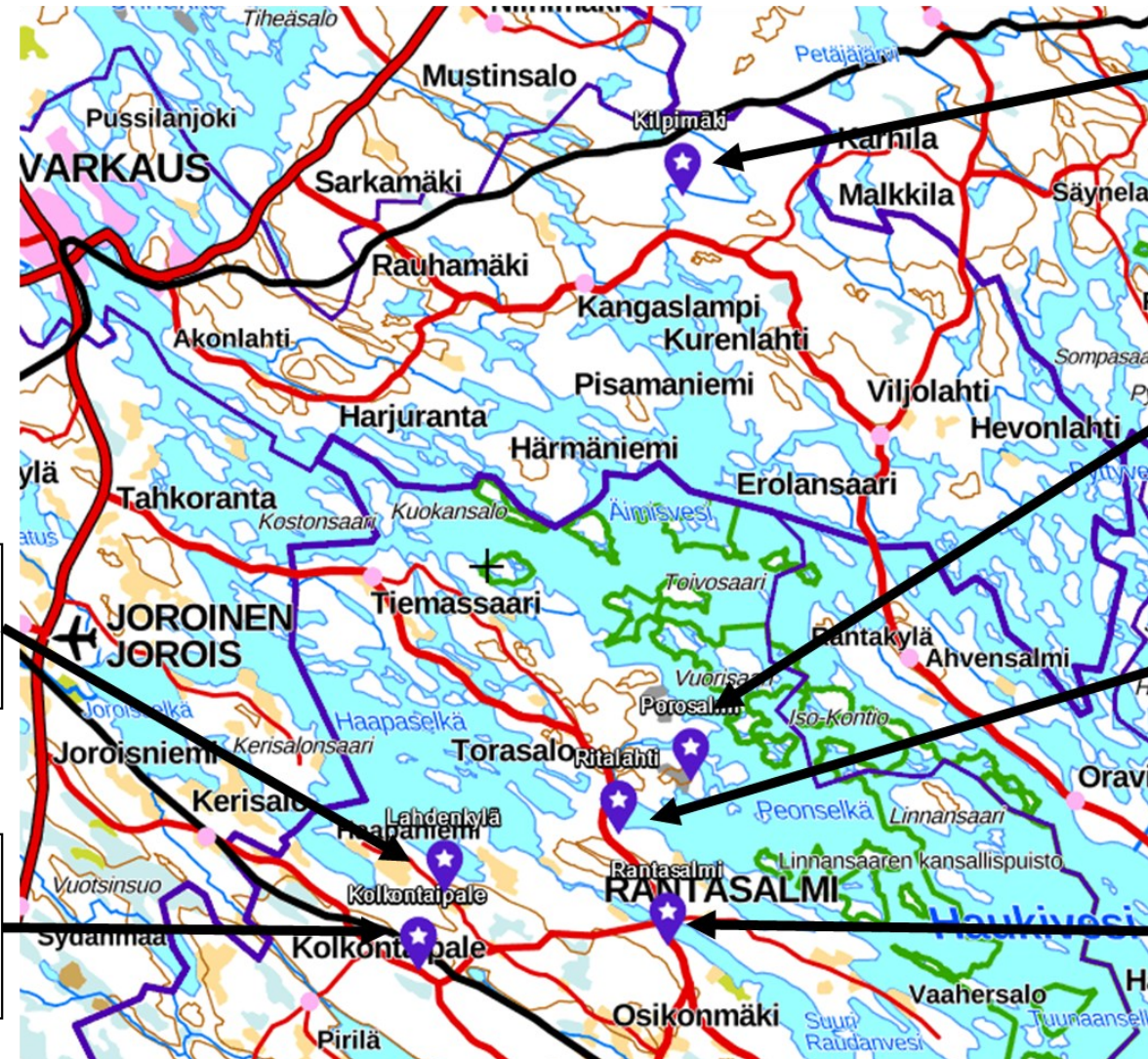

Ikäheimosten suvun kantatilat Rantasalmella

Y-DNA-tulosten perusteella voidaan päätellä, että Ikäheimoilta kaukaisinta sukua ovat Rantasalmen Kolkontaipaleen Ikäheimokset ja Kilpimäen Ikäheimokset eli myöhemmät Kilpeläiset. Ikäheimokset tulivat siten Rautalammin jostain muusta kantatalosta: Porosalmelta, Ritalahdelta, Lahdenkylältä tai Rantasalosta.

Yksi Ikäheimosten kantataloista sijaitsi Rantasalmen Lahdenkylällä.

Rantasalmen Kolkontaipaleella oli kaksi Ikäheimosten kantataloa.

Heinäveden Kilpimäellä oli yksi Ikäheimosten kantataloista asiakirjojen alkaessa 1540-luvulla. Sukuhaaran nimi muuttui Kilpeläiseksi.

Rantasalmen Porosalmi oli Ikäheimosten kantatiloja. Siellä sijaitsee nykyisin Järvisydämen kylpylähotelli.

Yksi Ikäheimosten kantatalo sijaitsi Rantasalmen Ritalahdella.

Rantasalmen Rantasalossa eli nykyisen Rantasalmen kirkonkylän alueella oli yksi Ikäheimosten kantatiloista.

Ikäheimoset suur-Rautalammilla

Ikäheimojen, Heimosten ja Ikäläisten yhteinen kantaisä Matti Ikäheimonen (s. noin 1560) tuli lampuodiksi Rautalammin Vaajasalmelle. Asuinpaikan uskotaan sijainneen nykyisen Korholan kartanon tienoilla.

Matti Ikäheimonen oli lähtöisin Rantasalmelta.

Suku levisi 1680-luvun alussa myöhemmän Keiteleen seudulle, aluksi Vuonamonlahteen ja myöhemmin Koutajärvelle, jonne syntyi myös Ikälänkylä. 1700-luvun alussa Ikäheimot levittäytyivät myös Pielavedelle.

Sukua jäi kuitenkin myös Rautalammin keskuseuduille, Tyyrinvirrälle ja Vesterilään.

Rautalammin kantapaikat

Ikäheimosten ensimmäinen etappi Rautalammillä oli Vaajasalmi, paikka on myöhempi Korholan kartano.

1670-luvun alussa Ikäheimokset muuttivat pois Vaajasalmelta ja siirtyivät Vuonamonlahdelle ja Tyyrinvirrälle.

Sukua levittäytyi 1700-luvun kuluessa mm. Vesterilään. Osa suvun jäsenistä siirtyi käyttämään nimeä Heimonen.

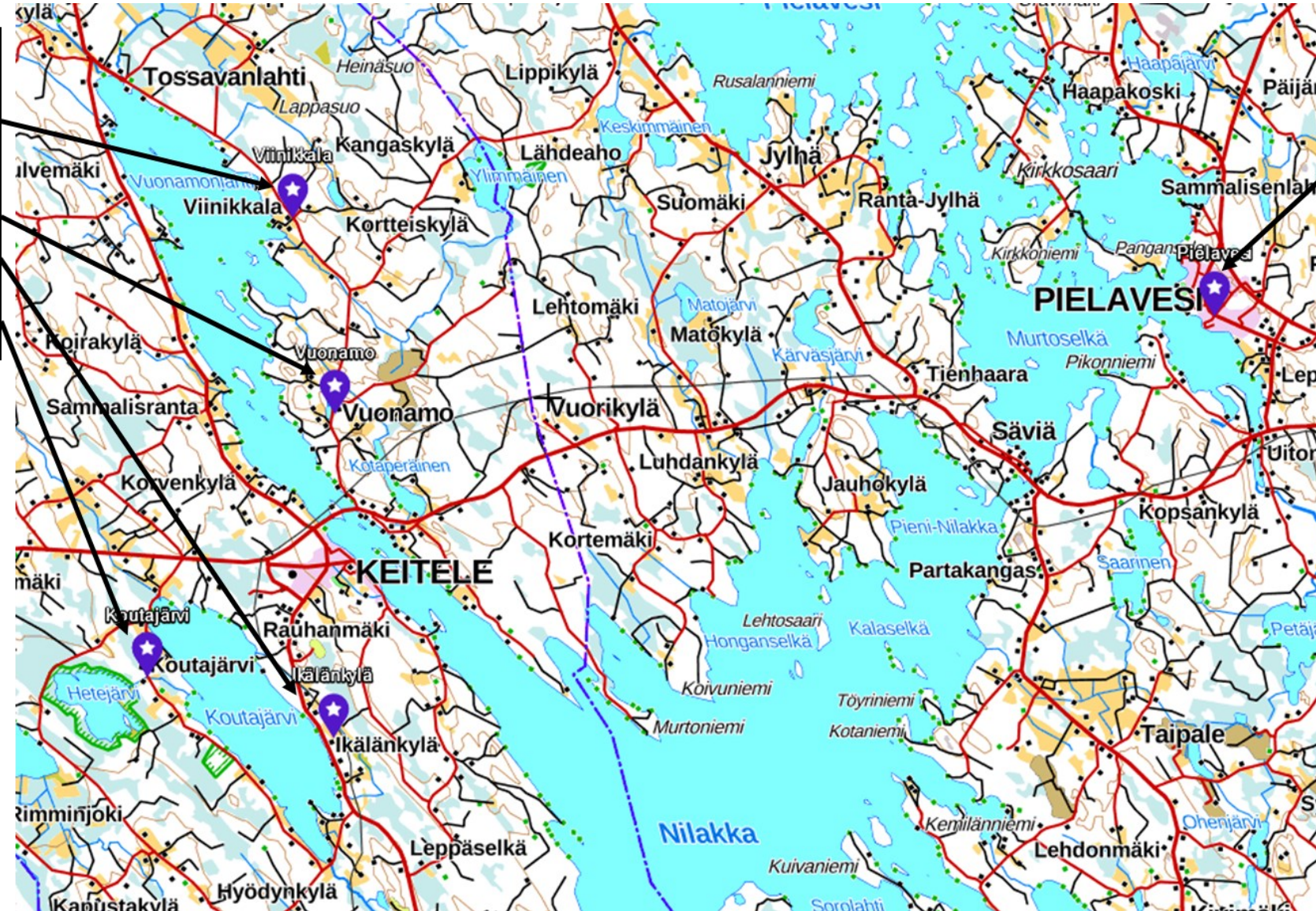

Ikäheimot ja Ikäläiset Keiteleeseen ja Pielaveden seudulla

Lauri Mikonpoika
Ikäheimonen (n.
1640-1708) muutti
1680-luvun alussa
Vuonamonlahdella.

Laurin pojista Juho
jäi
Vuonamonlahdelle,
Iisakki muutti
Koutajärvelle ja
Matti Pielavedelle.

Pielaveden
Ikäheimot saivat
alkunsa Matti
Laurinpoika
Ikäheimosta (1682-
1751), joka oli
syntyisin
Vuonamonlahdella.

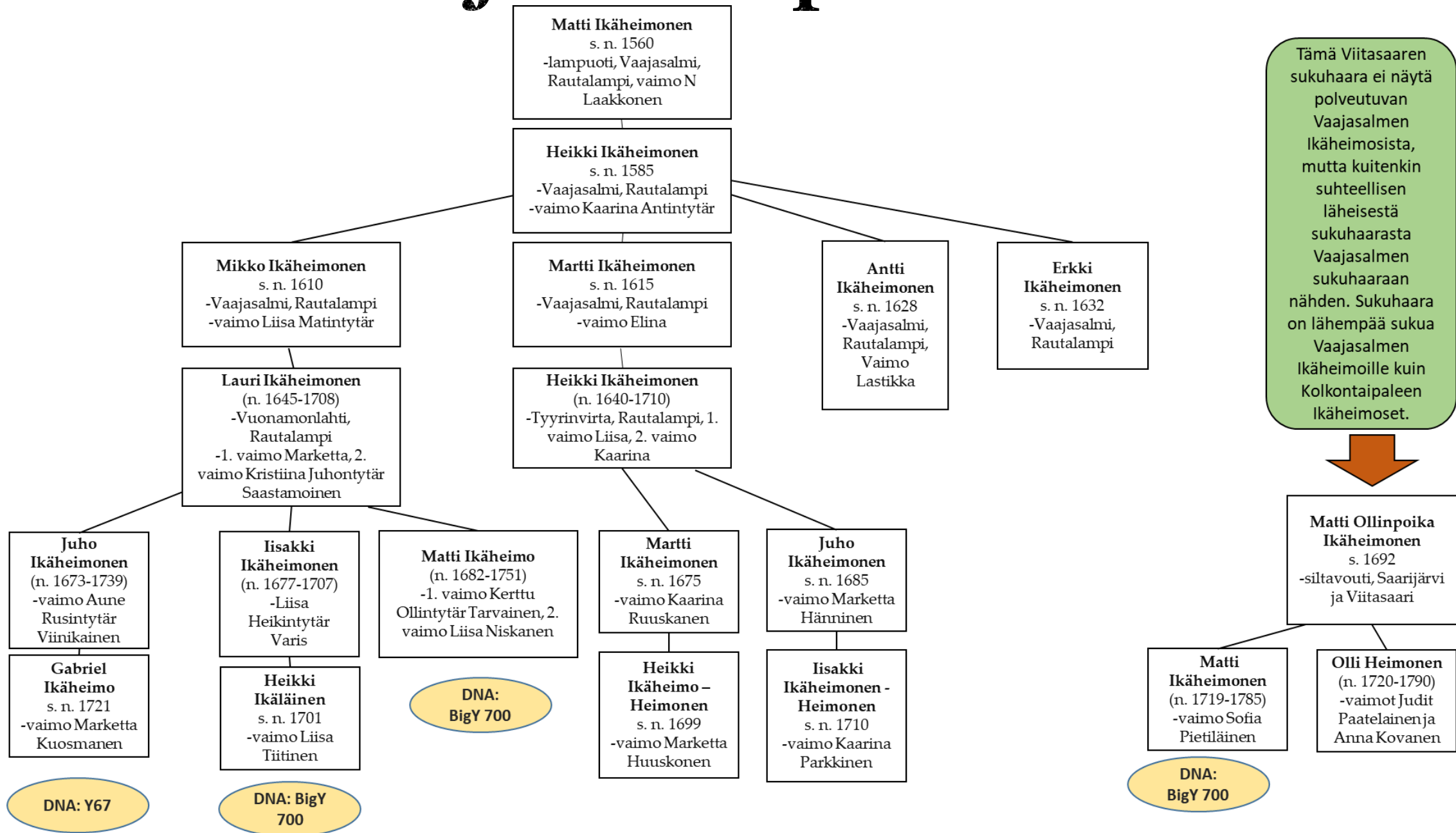

Ikäheimot ja geneettinen sukututkimus

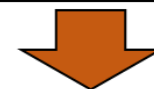
- Sukututkimuksessa käytettäviä DNA-testejä on kolmea tyyppiä: isälinjan testit (Y-kromosomin testit), äitilinjan testit (mitokondrion DNA-testit) ja serkkutestit (autosomaalitestit).
- Ihmisellä on 23 paria kromosomeja, joista 22 paria on autosomeja. Näistä toinen puolikas aina isältä, toinen äidiltä. Yksi pari on sukupuolikromosomeja, joista naisella on molemmilta vanhemmilta tulleet X-kromosomit ja miehellä äidiltä tullut X ja isältä tullut Y.
- Y-kromosomin DNA on merkittävä apuväline sukututkimuksessa, etenkin kun selvitetään sukujen alkujuuria ja sukuhaarojen yhteyksiä. Y-kromosomi tulee aina isältä, joten suoria mieslinjoja testaamalla päästään sukuhaarojen ja sukujen alkua ja syntyhistoriaan kiinni. Y-DNA:n avulla selvitetään myös asutushistoriaa.
- DNA-testit toimivat sukututkimuksen apuvälineenä, eivät yksistään korvaa asiakirjalähtöistä sukututkimusta.

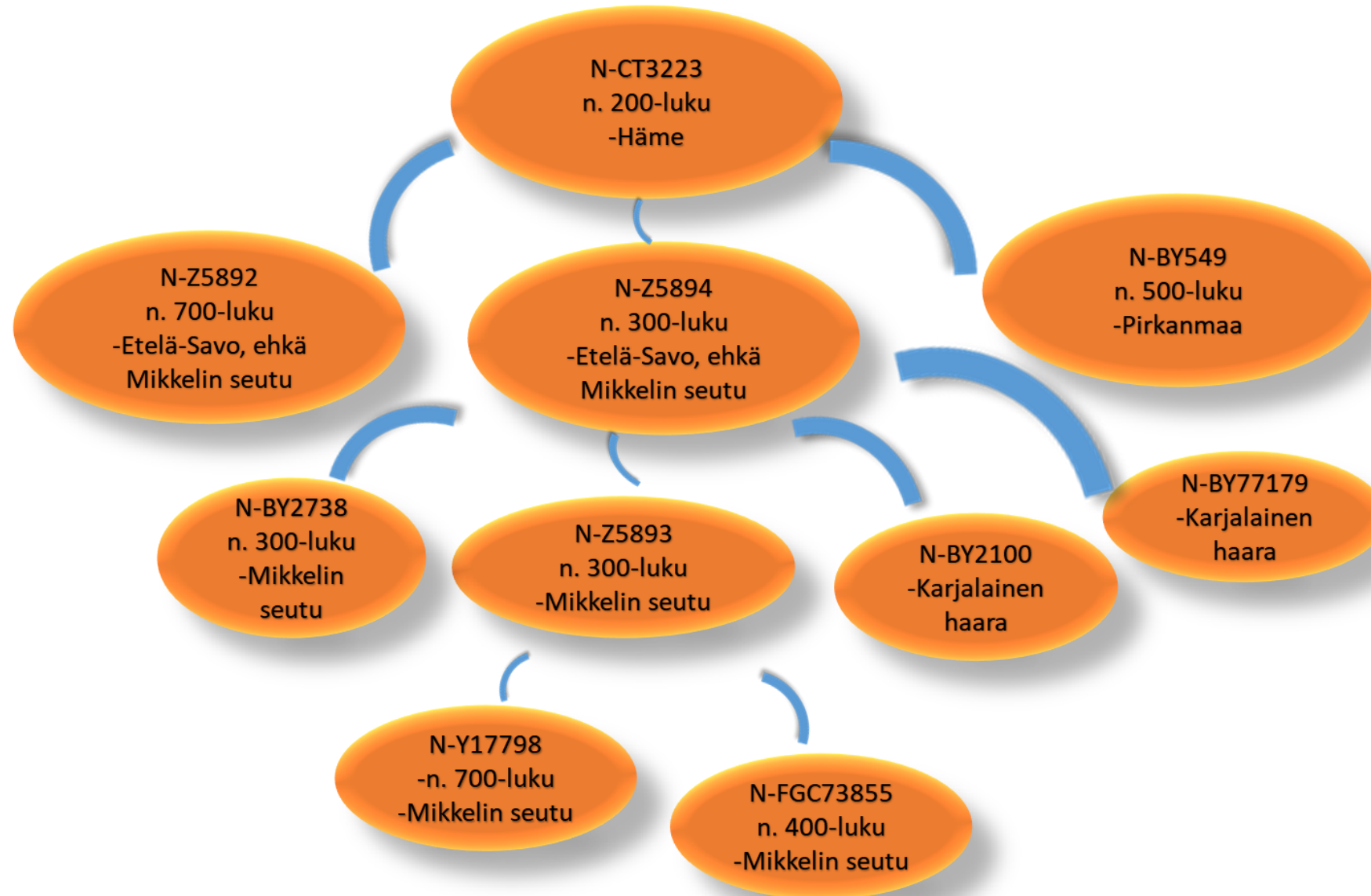
Ikäheimojen sukupuu

Tämä Viitasaaren sukuhaara ei näytä polveutuvan Vaajasalmen Ikäheimosista, mutta kuitenkin suhteellisen läheisestä sukuhaarasta Vaajasalmen sukuhaaraan nähden. Sukuhaara on lähempää sukua Vaajasalmen Ikäheimoille kuin Kolkontaipaleen Ikäheimoset.

Ikäheimojen isälinjan vaihteita

Ikäheimojen DNA-puu

